

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ
และอุตสาหกรรม โทรคมนาคมของไทย

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ
(General Agreement on Trade in Services--GATS)
และอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของไทย

โดย
ณัฐพงศ์ ทองภักดี

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ตุลาคม 2539

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. ความนำ	1
2. องค์การการค้าโลก	2
3. โครงสร้างและข้อตกลงที่สำคัญของแกตส์	4
3.1 องค์ประกอบของแกตส์	4
3.2 ข้อตกลงที่สำคัญ	5
4. ความผูกพันของไทยด้านโทรคมนาคมและการเจรจาเปิดเสรีโทรคมนาคมพื้นฐาน	11
5. การคาดหมายผลกระทบแกตส์ต่อไทย	18
5.1 ความสำคัญของการพัฒนาโทรคมนาคม	14
5.2 โครงสร้างอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทย	25
5.3 ผลกระทบของการเปิดเสรีต่ออุตสาหกรรม	43
6. สรุปและข้อเสนอแนะ	51

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ
(General Agreement on Trade in Services--GATS)

และอนุสาหรณมโทรคมนาคมของไทย

ณัฐพงศ์ ทองภักดี¹

1. ความนำ

ความสำเร็จของการเจรจาระดับพหุภาคีในนามความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade--GATT) รอบอุรุกวัย ทำให้การค้าของโลกมีระเบียบมากขึ้น ประเทศต่างๆต้องทำการลดภาษีและผ่อนคลายการกีดกันทางการค้าทั้งด้านสินค้าและบริการลง การลดอุปสรรคทางการค้าข้อมทำให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศขยายตัว แต่จากที่แต่ละประเทศมีระดับการพัฒนาและมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ผลกระทบต่อสาขาค่าง ๆ จึงแตกต่างกันไปด้วย บางสาขาที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อาจได้รับผลกระทบทางด้านลบ ซึ่งจะต้องหาทางบรรเทาต่อไป

ภาคโทรคมนาคมเป็นภาคหนึ่งที่ถูกกระทบจากการเปิดตลาดสินค้าและบริการนี้ เพราะอยู่ในความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) ซึ่งตกลงให้มีการเปิดตลาดสาขานี้ ภาคโทรคมนาคมของไทยเป็นภาคที่มีความสำคัญมาก เป็นสาขาที่มีส่วนให้บริการแก่ประชาชนและธุรกิจอย่างกว้างขวางทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีรัฐบาลทำหน้าที่หลักในการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านนี้ แต่ในระยะหลังเพื่อเร่งการลงทุน รัฐบาลจึงให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริการโทรคมนาคมด้วย ผลของแกตส์จึงทำให้บทบาทของรัฐบาลและเอกชนไทยในอุตสาหกรรมนี้เปลี่ยนไป กฎหรือการปฏิบัติใดที่ขัดแย้งกับข้อตกลงแกตส์ก็จะทำไม่ได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าแกตส์จะมีผลกระทบอย่างไรต่อภาคโทรคมนาคมของไทย เราจำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างไร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ ผู้เชี่ยวชาญ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม TDRI ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณกอบกุล กาญจนลัยและคุณสุรัตน์ ศรีสุวรรณผลไท กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ คุณสุคนธ์ จารุทัศน์ และคุณวรเดช หาญประเสริฐ กระทรวงคมนาคม คุณดิเรก เจริญผล องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ผู้บริหารบริษัทโทรคมนาคมหลายบริษัท และดร. สุเมธ วงศพาณิชย์เลิศ ที่ได้ให้ข้อมูลข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ สิริพร ภวักรคุณและปัทมา กังคานนท์ เป็นนักวิจัยในโครงการ

โทรคมนาคมมีความหมายที่กว้าง และมีหลายกิจการอยู่ในภาคอุตสาหกรรมนี้ สำหรับการศึกษาจะเน้นที่โทรคมนาคมด้านโทรศัพท์ พร้อมกับกล่าวถึงสาขาอื่นโดยรวมบ้าง ทั้งนี้เพราะเครือข่ายโทรศัพท์เป็นหลักสำคัญที่จะให้บริการโทรคมนาคมด้านอื่น ๆ และเป็นเครือข่ายที่จะเข้าถึงประชากรส่วนใหญ่ได้ ภาครัฐบาลเองก็ให้ความสำคัญกับกิจการนี้ โดยมีรัฐวิสาหกิจใหญ่สององค์กรคือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ให้บริการ ทั้งนี้รัฐเองยังมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้การบริการโทรศัพท์พื้นฐานยังมีประเด็นถกเถียงที่สำคัญว่า จะให้เอกชนมาเข้าร่วมลงทุนมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่าการเน้นด้านนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายด้านโทรคมนาคมต่อไป

รายงานนี้แบ่งเป็นหกส่วน ส่วนที่สอง อธิบายถึงความเป็นมาขององค์การการค้าโลก ที่จะมามีบทบาทต่อไปในการดูแลข้อตกลงแกตต์ ส่วนที่สาม กล่าวถึงข้อตกลงที่สำคัญของแกตต์ เพื่อสร้างความเข้าใจในกรอบการตกลงที่จะมีผลกระทบต่อภาคโทรคมนาคมของไทย ส่วนต่อมา เป็นเรื่องความผูกพันของไทยที่จะเปิดตลาดตามข้อตกลง

ส่วนที่ห้า เป็นการคาดการณ์ผลกระทบแกตต์ต่ออุตสาหกรรม ทั้งนี้วิธีการศึกษาในที่นี้ไม่สามารถทำในลักษณะการวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ เนื่องจากมาตรการทางด้านการค้าบริการไม่ได้มีลักษณะเป็นตัวเลขที่วัดได้ชัดเจนเหมือนการปรับภาษีในการเจรจาด้านการค้าสินค้า การวิเคราะห์จึงพิจารณาจากรายละเอียดในข้อตกลงที่เป็นกฎเกณฑ์และความผูกพันด้านการเปิดตลาดของไทย พร้อมกับดูโครงสร้างและพฤติกรรมของผู้ประกอบการไทยในปัจจุบัน และพิจารณาประสบการณ์จากประเทศอื่นในด้านการเปิดเสรีโทรคมนาคม เพื่อประเมินว่าถ้ารัฐบาลลดการควบคุมอุตสาหกรรมและตลาดมีการแข่งขันมากขึ้นตามความตกลงแกตต์แล้ว โครงสร้างอุตสาหกรรมจะเปลี่ยนไปอย่างไร ผลต่อผู้บริโภคเป็นอย่างไร ผู้ประกอบการไทยมีข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไรในการทำธุรกิจ และจำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างไร ส่วนสุดท้าย เป็นการสรุปและเสนอแนะ

2. องค์การการค้าโลก (World Trade Organization--WTO)

เพื่อให้เข้าใจถึงผลของข้อตกลงแกตต์ต่อภาคโทรคมนาคมของไทย และความจำเป็นที่จะต้องติดตามการเจรจาดังต่อไปนี้ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการเจรจาในระดับพหุภาคีทั้งก่อนที่จะมีรอบอุรุกวัยและการเจรจาในรอบอุรุกวัย จนมาเป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization--WTO) ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ จะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงแนวโน้มของการเจรจาและการเปลี่ยนแปลงกติกาในการค้าระหว่างประเทศได้

การเจรจาระดับพหุภาคีในนามของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า มีขึ้นเพื่อขยายการค้าของโลกและลดอุปสรรคการกีดกันการค้าที่มีมานานแล้ว เพราะหลายชาติไม่ต้องการให้มีการปกป้อง และในขณะเดียวกัน การเจรจาระดับพหุภาคีก็มีต้นทุนสูงและสำเร็จได้ยาก การเจรจานี้ไม่มีองค์กรที่ถาวร แต่เป็นการเจรจาแต่ละรอบ โดยการเจรจาแรกมีเมื่อปีค.ศ. 1947 และดำเนินต่อมาจนถึงการเจรจา รอบอุรุกวัย (Uruguay Round) ซึ่งเป็นรอบที่ 8 ถัดมาจากรอบโตเกียว (Tokyo Round : 1973-79) โดยเริ่มเมื่อเดือนกันยายน 1986 ที่เมือง Punta del Este ประเทศอุรุกวัย และสิ้นสุดการเจรจาโดยจัดพิธีลงนามใน ข้อตกลงรอบอุรุกวัยที่ เมืองมารร์ราเคช ประเทศโมร็อกโก เมื่อวันที่ 15 เมษายน 1994 (2537)

การเจรจาในรอบอุรุกวัยมีลักษณะพิเศษหลายประการ กล่าวคือ เป็นการเจรจาที่ใช้เวลายาวนานที่สุดถึง 7 ปี มีประเทศเข้าร่วมถึง 125 ประเทศ ในคราวนี้ประเทศกำลังพัฒนามีบทบาทมากขึ้นในการเจรจาต่อรองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของสินค้าเกษตร การเจรจามีความยืดหยุ่นกว่าที่คาด โดยครั้งแรกกำหนดเส้นตายไว้เพียง 4 ปี ทั้งยังมีหลายช่วงที่เกือบจะมีการล้มเลิกการเจรจา การเจรจาถูกขัดด้วยเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด เช่น สงครามเปอร์เซีย นอกจากนั้นแล้ว ยังมีประเด็นการเจรจาที่กว้างขึ้นกว่าเดิม เช่น การค้าบริการและการเจรจาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งผลการเจรจาที่สำคัญประการหนึ่งคือ การก่อตั้งองค์การการค้าโลก อันเป็นองค์กรถาวรแทนสำนักงานเลขาธิการแกตต์ (GATT Secretariat) ที่มีลักษณะเป็นองค์การเฉพาะกิจ (ไมตรี อิงภากรณ์, 2538 : 18-20)

องค์การการค้าโลก จะเป็นผู้ดูแลให้บรรลุตามข้อตกลงของแกตต์ จัดให้มีการเจรจาระดับพหุภาคีสืบต่อจากแกตต์ และจัดการในเรื่องข้อขัดแย้งทางการค้า ส่งผลให้การเจรจาต่อรองทางการค้าในระดับพหุภาคีมีอย่างต่อเนื่อง และการเจรจาข้อขัดแย้งทางการค้าเป็นระบบชัดเจนขึ้น โครงสร้างขององค์การการค้าโลกประกอบด้วย ที่ประชุมรัฐมนตรี (Ministerial Conference) เป็นองค์การสูงสุด ซึ่งจะประชุมทุกสองปี, คณะมนตรีทั่วไป (General Council) ทำหน้าที่ดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงแกตต์ และทำหน้าที่เป็นองค์การระงับกรณีพิพาท (Dispute Settlement Body) และกลไกทบทวนนโยบายการค้า (Trade Policy Review Mechanism) นอกจากนี้ ยังมีคณะมนตรีว่าด้วยบริการ (Council for Service), คณะมนตรีว่าด้วยสินค้า (Council for Goods), คณะมนตรีว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา (Council for Intellectual Property Rights), คณะกรรมการการค้าและการพัฒนา (Committee on Trade and Development), คณะกรรมการเรื่องดุลการชำระเงิน (Committee on Balance of Payments), คณะกรรมการงบประมาณ (Committee on Budget), มีสำนักงานเลขาธิการ ทำหน้าที่ด้านการจัดการบริหาร และมีเลขาธิการทั่วไป (General Director) เช่นเดียวกับแกตต์

3. โครงสร้างและข้อตกลงที่สำคัญของแกตส์

3.1 องค์ประกอบของแกตส์

ในช่วงแรก การค้าบริการเดิมไม่ได้มีการเจรจาในรอบอุรุกวัย แต่ระหว่างรอบการเจรจามีการพิจารณาว่าการค้าบริการมีลักษณะที่ต่างไปจากการค้าสินค้าหลายประการ โดยการผลิตและการบริโภคสินค้าบริการมักเกิดขึ้นพร้อมกัน เนื่องจากสินค้าบริการไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้อย่างสินค้าทั่วไป ตัวอย่างของสินค้าบริการ ได้แก่ การก่อสร้าง การเสริมสวย และการท่องเที่ยว เป็นต้น การทำธุรกิจบริการจึงต้องยอมให้มีการตั้งสถานประกอบการในประเทศอย่างถาวรหรือชั่วคราว และยอมให้มีการเคลื่อนย้ายบุคลากรในการประกอบการ นอกจากนี้ การบริการมักถูกควบคุมจากรัฐบาลมากกว่าการค้าสินค้าปกติ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะภาคการบริการมีความเกี่ยวข้องกับภาคเศรษฐกิจอื่นในฐานะที่เป็นกิจการสนับสนุนที่สำคัญแก่ภาคอุตสาหกรรมอื่น เช่น การบริการทางการเงินการธนาคาร การสื่อสารโทรคมนาคมและการขนส่ง การดำเนินกิจการบริการเหล่านี้โดยอิสระจะทำให้ขาดระบบที่เป็นเอกภาพ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ ถ้าการให้บริการดังกล่าวมีปัญหา นอกจากนั้นแล้ว การบริการยังเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ความมั่นคงของประเทศ ทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุที่มักถูกอ้างเพื่อให้มีกฎเกณฑ์การควบคุมการค้าบริการที่ช่วยลดอุปสรรคทางการค้าบริการลงได้ แต่จากที่ลักษณะการกีดกันหรืออุปสรรคในการค้ามีความแตกต่างกันระหว่างการค้าสินค้ากับการค้าบริการ จึงมีการเจรจาในเรื่องการค้าสินค้าบริการเป็นกรณีเฉพาะ และในที่สุดมาเป็น ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS)

ความตกลงแกตส์ ประกอบด้วยสามส่วน คือกรอบและกฎเกณฑ์ของข้อตกลงมีพันธะ 29 ข้อ (Articles) มีภาคผนวก 8 ภาคผนวก (annexes) และ ตารางข้อผูกพัน (Schedule of Commitment) 115 ตาราง ในส่วนแรกซึ่งเป็นกรอบและกฎเกณฑ์ทั่วไป² วางกฎเกณฑ์และข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติ รวมทั้งยังมีการระบุถึงสิ่งที่อยู่ในตารางข้อผูกพันและการเจรจาในขั้นต่อไป ตลอดจนการจัดการกับข้อขัดแย้งและการจัดตั้งคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ การปฏิบัติตามข้อตกลงแกตส์ จะมีลักษณะที่หลากหลายคือ ในบางข้อจะเป็นข้อตกลงที่ต้องปฏิบัติทั่วไป บางข้อสามารถมีข้อยกเว้นได้ บางข้อสมาชิกจะ

² ในส่วนข้อตกลงนี้ประกอบด้วย 29 ข้อ 5 ภาค ภาคที่หนึ่ง ให้ขอบเขตและคำจำกัดความของการค้าบริการ ภาคที่สอง เป็นพันธกรณีและกฎระเบียบทั่วไป ภาคที่สาม เป็นข้อผูกพันเฉพาะของการเข้าสู่ตลาด การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติและข้อผูกพันเพิ่มเติม ภาคที่สี่ เป็นเรื่องของการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ภาคสุดท้าย เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสถาบัน

ปฏิบัติเฉพาะสาขาที่ได้รับอนุญาตผูกพันที่จะปฏิบัติ และข้อตกลงบางข้อก็มีความผูกพันที่จะต้องมีการเจรจาต่อไป ซึ่งในส่วนนี้จะวางวิธีปฏิบัติไว้

เนื่องจากในช่วงที่มีการเจรจาต่อรองกัน มีความเป็นไปได้ยากที่จะบรรลุข้อตกลงในทุกประการ โดยเฉพาะด้านการเปิดตลาดของแต่ละประเทศ ในด้านการค้าบริการจึงกำหนดให้ทุกประเทศสามารถกำหนดได้ว่า ในช่วงแรกจะมีสาขาใดที่จะเปิดตามข้อตกลงส่วนของการเข้าถึงตลาดได้ ตารางข้อผูกพันจึงเป็นการระบุว่าจะมีกิจกรรมใดสาขาใดที่จะเปิดตามข้อตกลงและมีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง ซึ่งแต่ละประเทศจะกำหนดไม่เหมือนกัน (ลักษณะเป็น positive list) ส่วนภาคผนวกจะเป็นการให้รายละเอียดในแต่ละสาขาหรือกิจการที่สำคัญแตกต่างกันออกไป อาจเป็นเรื่องจำกัดความที่ชัดเจนขึ้น การระบุว่ากฎเกณฑ์ทั่วไปจะครอบคลุมอะไรบ้าง มีข้อยกเว้นอะไรบ้าง และการเจรจาต่อรองต่อไปจะเป็นอย่างไร ดังนั้น การพิจารณาข้อตกลงแล้วจึงต้องพิจารณาทั้งสามส่วน

3.2 ข้อตกลงที่สำคัญ

• การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-favored-nation treatment--MFN)

การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Article II) เป็นข้อตกลงที่ห้ามประเทศสมาชิกมีการเลือกปฏิบัติต่อประเทศใดประเทศหนึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น ข้อนี้จะเหมือนกับข้อตกลงในเกณฑ์ที่ว่า ประเทศผู้ลงนามจะปฏิบัติอนุเคราะห์ตามข้อตกลงแก่ผู้ให้บริการจากประเทศหนึ่ง ก็ต้องให้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกันแก่ประเทศผู้ลงนามอื่นๆ จึงเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้ข้อตกลงนี้มีลักษณะเป็นพหุภาคี เพราะหลักการนี้จะให้มีการเจรจาสหสิทธิประโยชน์ในลักษณะพหุภาคี

อย่างไรก็ตาม ในการเจรจารอบอุรุกวัยยังไม่สามารถตกลงที่จะให้หลักการนี้แก่ทุกประเทศทุกสาขาได้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากประเทศใหญ่ ๆ หลายประเทศที่ตลาดการบริการค่อนข้างเปิด เกรงปัญหา “free rider” คือเปิดตลาดให้กับประเทศที่ยังไม่เปิด ในข้อตกลงแล้วจึงมีภาคผนวกสำหรับข้อ 2 (Article II) ให้แต่ละประเทศกำหนดตารางการยกเว้นจากหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง โดยข้อยกเว้นนี้จะมีการทบทวนหลัง 5 ปีจากที่มีผล และโดยหลักการแล้วข้อยกเว้นนี้จะยกเลิกใน 10 ปี แม้ว่าจะยังไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน

ประเทศกว่า 60 ประเทศกำหนดข้อยกเว้นในหลักการ MFN ซึ่งประเทศไทยไม่มีการยกเว้นในสาขาโทรคมนาคม หลักการนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงสาขาการเงิน โทรคมนาคมพื้นฐาน การขนส่งทางทะเล

เพราะมีการเจรจาต่อรองต่อหลังจากลงนามในแกตส์แล้ว นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นตามข้อ 5 (Article V) กำหนดให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่ต้องอยู่ในหลักการ MFN โดยข้อตกลงการรวมกลุ่มจะไม่ให้การอนุเคราะห์ต่อประเทศที่อยู่นอกกลุ่มน้อยกว่าที่เคยให้ก่อนมีการรวมกลุ่ม ประเทศที่มีข้อตกลงการรวมกลุ่มนี้จะต้องแจ้งข้อตกลงกับคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ รวมทั้งเมื่อมีการแก้ไขข้อตกลง และไม่ห้ามการที่ประเทศพัฒนาแล้วจะให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งกรณีที่ประเทศมีชายแดนติดกันก็จะได้รับการยกเว้นด้วยถ้าเป็นการผลิตและการบริโภคที่ถือเป็นการผลิตในท้องถิ่น

● ความโปร่งใส (Transparency)

ข้อกำหนดนี้ (Article III) กำหนดให้การกระทำของรัฐบาลมีความโปร่งใส นั่นคือ กำหนดให้รัฐบาลประกาศกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ มาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าบริการ รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับหรือที่มีผลต่อการค้าบริการ นอกจากนี้ยังต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ อย่างน้อยปีละครั้ง และต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อผูกพันตามแกตส์แก่ประเทศสมาชิกผู้ขอ ต้องจัดตั้ง “Enquiry Point” ภายในสองปี นับจากที่ข้อตกลงดังกล่าวมีผล (ประเทศกำลังพัฒนาอาจใช้เวลามากกว่านี้ได้) การกระทำดังกล่าวช่วยให้ผู้ให้บริการสามารถรับทราบได้ และวางแผนคาดการณ์การค้าบริการได้ มีผลให้การค้าบริการมีเสถียรภาพ และมีความโปร่งใสในกติกา ทั้งนี้การเปิดเผยต้องไม่มีผลขัดกับกฎหมายและสาธารณประโยชน์

● กฎระเบียบภายในประเทศ (Domestic regulations)

แกตส์กำหนดให้การตั้งกฎกติกาในประเทศต้องไม่ขัดแย้งกับเสรีทางการค้าบริการ โดยข้อ 6 (Article VI) ของพันธระด้านกฎระเบียบภายในประเทศ ระบุให้การตั้งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าบริการในสาขาที่ระบุในตารางข้อผูกพัน จะต้อง มีเหตุมีผล มีความเป็นกลาง (ไม่เป็นการกีดกันธุรกิจ) จะต้องมีแผนงาน (Work program) วางระเบียบ เพื่อให้การตั้งมาตรฐานและการให้ใบอนุญาตที่ไม่เป็นอุปสรรคทางการค้า ไม่เป็นการเกินความจำเป็นที่จะรักษาคุณภาพของการบริการ รวมทั้งให้มีการตั้งองค์การตัดสินปัญหาข้อขัดแย้ง

ในกรณีการผูกขาดการให้บริการ ข้อ 8 (Article VIII) (ในลักษณะเดียวกับข้อกำหนดเรื่องการค้าของรัฐใน Article XVII ของแกตส์) ประเทศผู้ลงนามต้องไม่ให้ผู้ที่มีการผูกขาดด้านการบริการ (monopoly

service suppliers) ทำธุรกิจที่ขัดแย้งกับหลักการ MFN หรือการผูกพันตามตารางข้อผูกพัน นอกจากนี้จะต้องไม่ใช้การผูกขาดในกิจการที่ตนมีอยู่มาขัดขวางการแข่งขันในกิจการอื่น ประเทศสมาชิกมีสิทธิที่จะขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่มีการผูกขาดเมื่อมีความสงสัยจะมีการกระทำที่เป็นการกีดกันการค้า

หลังจากมีการตั้งองค์การการค้าโลกแล้ว ถ้าสมาชิกจะให้สิทธิผูกขาดแก่ผู้ให้บริการใดในกิจการที่อยู่ในตารางข้อผูกพัน สมาชิกจะต้องแจ้งคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนที่จะให้สิทธิผูกขาดนั้น และกรณีนี้จะถือเป็นการแก้ไขตารางข้อผูกพัน ซึ่งต้องปฏิบัติตามหลักการของการแก้ไขข้อผูกพัน³

ในเรื่องการแข่งขันทางการค้า ข้อที่ 9 (Article IX) ครอบคลุมถึงความเป็นไปได้ที่ธุรกิจที่มีอิทธิพลที่จะขัดขวางการแข่งขัน จึงมีข้อระบุว่าประเทศที่ลงนามจะมีการปรึกษากันที่จะขจัดสิ่งเหล่านี้ แม้ว่าจะไม่มีการผูกพันที่ชัดเจน เป็นเพียงการตกลงที่จะหารือกัน แต่ก็แสดงถึงช่องทางหรือความคิดที่จะวางนโยบายการแข่งขัน (Competition policy) ต่อไป

ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศจำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายทุน ข้อ 11 (Article XI) จึงห้ามการกีดกันการเคลื่อนย้ายทุน โดยข้อกำหนดจะต้องสอดคล้องกับสิทธิและข้อตกลงของสมาชิกภายใต้ข้อกำหนดของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (Articles of the International Monetary Fund) อย่างไรก็ตามถ้าประเทศมีปัญหาในเรื่องของดุลการชำระเงิน จะสามารถจำกัดการเคลื่อนย้ายทุนได้ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และต้องเป็นมาตรการชั่วคราว⁴

ในส่วนของการจัดซื้อโดยรัฐบาล (government procurement) ซึ่งหมายถึงการซื้อบริการเพื่อกิจการของรัฐบาล ไม่มีวัตถุประสงค์ทางการพาณิชย์ จะได้รับการยกเว้นจากหลักการของ MFN รวมทั้งเรื่องของการเข้าสู่ตลาด (market access--Article XVI) และการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (national treatment--Article XVII) แต่ Article XIII ให้มีการเจรจายกเลิกกำหนดกรอบการจัดซื้อบริการโดยรัฐบาลภายในสองปี นับจากที่องค์การการค้าโลกมีผลบังคับ

³ นั่นคือจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์มีการเจรจาต่อรอง และอาจต้องมีการชดเชย ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ต้องเข้าสู่อนุญาโตตุลาการ จะไม่สามารถปรับข้อผูกพันได้จนกว่าจะมีการตัดสิน และถ้ามีคำตัดสินแต่สมาชิกไม่ทำตาม สมาชิกผู้เสียหายอาจมีการตอบโต้ได้ แต่ในกรณีที่ไม่มีการคัดค้านการแก้ไขข้อผูกพันก็ทำได้

⁴ มาตรการที่เป็น safeguard เช่นนี้ในกรณีกฎเกณฑ์การประกอบธุรกิจ จะมีระบุในข้อ 10 (Article X) และข้อ 14 (Article XIV) ระบุข้อยกเว้นจากการตกลงเนื่องจากปัญหาความมั่นคงและปัญหาอื่น เช่น อนามัย ความเป็นระเบียบของสังคม

⁵ หมายความว่า การที่กำหนดให้หน่วยราชการใช้บริการของบริษัทใดบริษัทหนึ่งโดยเฉพาะก็ทำไม่ได้ รัฐวิสาหกิจบางแห่งจะต้องเสีย captive market ของราชการไป

- การเข้าถึงตลาด (Market access)

เป็นการระบุให้ประเทศผู้ลงนามปฏิบัติอนุเคราะห์ในการเปิดตลาดต่อผู้ให้บริการ ไม่น้อยไปกว่าที่ได้ระบุในตารางข้อผูกพัน ข้อ 16 (Article XVI) กำหนดการจำกัดการเข้าสู่ตลาดใน 6 ลักษณะที่จะทำไม่ได้ เว้นแต่จะมีกำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน⁶ การจำกัดที่เป็นข้อห้ามดังกล่าวคือ 1) การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการ 2) การจำกัดมูลค่าของการบริการหรือทรัพย์สิน 3) การจำกัดจำนวนการให้บริการหรือปริมาณของผลผลิต (service output) 4) การจำกัดจำนวนพนักงาน 5) การจำกัดหรือกำหนดคุณสมบัติโดยเฉพาะของสถานประกอบการตามกฎหมาย (legal entity) หรือการร่วมลงทุน 6) การจำกัดจำนวนทุนของต่างชาติ

- การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (National treatment)

ข้อ 17 (Article XVII) กล่าวถึงเรื่องนี้ โดยระบุให้ การปฏิบัติต่อธุรกิจต่างชาติจะต้องได้รับความอนุเคราะห์ไม่น้อยกว่าธุรกิจในประเทศ ลักษณะจะเหมือนกับกรณีของการเข้าสู่ตลาด ก็จะเป็นการปฏิบัติเฉพาะสาขาที่กำหนดในตารางข้อผูกพัน และอาจมีข้อยกเว้นระบุไว้ได้ แต่ข้อ 17 (Article XVII) ระบุให้มีการเจรจาเพิ่มเติม เพื่อลดข้อยกเว้นนี้

- การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive liberalization)

แกตส์กำหนดให้การเปิดเสรีมีความก้าวหน้าต่อไป แม้ว่าการเจรจารอบอุรุกวัยจะเสร็จสิ้นแล้ว ข้อ 19 (Article XIX) ระบุถึงแผนงาน (program) ที่จะมีการเจรจาต่อไปในอนาคต โดยกลุ่มแรกจะเริ่ม 5 ปีหลังจากการตกลงแกตส์มีผล โดยเป็นการขยายความครอบคลุมและคุณภาพของข้อผูกพันที่แต่ละประเทศมี โดยข้อ 20 (Article XX) เป็นการบอกลักษณะของตารางข้อผูกพัน (ซึ่งจะกล่าวในส่วนต่อไป)⁷ ข้อ 21 (Article XXI) กำหนดขั้นตอนการถอนหรือปรับเปลี่ยนข้อผูกพัน โดยการปรับเปลี่ยนต้องมีการต่อรอง และไม่สามารถจะทำได้ในระยะเวลา 3 ปี นับจากข้อตกลงมีผล ทั้งนี้มีข้อยกเว้นในกรณีที่มีการเจรจากันต่อไป

⁶ นั่นคือการเข้าสู่ตลาดจะปฏิบัติตามสาขาที่กำหนดข้อผูกพัน และถ้าจะมีข้อยกเว้นในสาขาใดก็จะต้องระบุในตารางด้วย

⁷ ข้อผูกพันนี้ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติในทันที สามารถที่จะมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาปฏิบัติในอนาคตได้ โดยระบุในตารางข้อผูกพัน

คือทางการเงินและการขนส่งทางทะเล และกรณีของการปกป้อง (safeguard) ที่จะลดเวลาจาก 3 ปีเป็น 1 ปีได้ การปรับหรือถอนถ้ามีผู้เสียผลประโยชน์ อาจต้องมีการชดเชยความเสียหายได้⁸

● **ภาคผนวกว่าด้วยโทรคมนาคม (Annex on telecommunication)**

แกตส์มีภาคผนวกทั้งสิ้น 8 เรื่อง คือ การยกเว้นหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้อ่อนเอกราชยิ่ง การเคลื่อนย้ายของคน (natural person) และรายสาขา คือ การบริการขนส่งทางอากาศ การบริการทางการเงิน (2 ฉบับ) การบริการทางทะเล การโทรคมนาคม และการเจรจาเรื่องการโทรคมนาคมพื้นฐาน

ในส่วนที่เกี่ยวกับสาขาต่างๆนี้มีหลายวัตถุประสงค์ เช่น การกำหนดความครอบคลุมของข้อตกลงในสาขานั้น การขยายความจำกัดความให้ชัดเจน การอธิบายข้อผูกพันในเรื่องของการเข้าถึงตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ การตั้งแผนงานเพื่อเจรจาทำความตกลงต่อไป

นอกจากนี้มีมติรัฐมนตรี (ministerial decisions) เป็นการครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ที่นอกเหนือการตกลง หรือให้มีความชัดเจนกว่ากฎเกณฑ์ที่ระบุในมาตราต่าง ๆ ในเรื่องของมิติในด้านของความตกลงการค้าบริการต่าง ๆ เป็นการกำหนดการเจรจาในส่วนของการเคลื่อนย้ายบุคลากร การบริการการเงิน การบริการทางทะเล การเปิดเสรีบริการโทรศัพท์พื้นฐาน และการบริการวิชาชีพ สำหรับมิติที่เกี่ยวกับการค้าบริการมี มติว่าด้วยการจัดการของสถาบัน (Decision on institutional arrangement) ที่ให้สิทธิคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ ตั้งองค์การที่จะช่วยในการทำงาน รวมทั้งหน้าที่ของคณะกรรมการสาขาต่าง ๆ ที่อาจตั้งขึ้น และยังมีมติว่าด้วยกระบวนการระงับข้อพิพาทสำหรับความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (Decision on dispute settlement procedures) มติว่าด้วยการค้าบริการและสิ่งแวดล้อม (Decision on Trade in Service and Environment) การเจรจาเรื่องการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา การบริการการเงิน การเจรจาการขนส่งทางทะเล การเจรจาโทรคมนาคมพื้นฐาน การบริการทางวิชาชีพ

ในส่วนของภาคผนวกว่าด้วยโทรคมนาคม กล่าวถึงความสำคัญของโทรคมนาคม ในฐานะเป็นสื่อการติดต่อสำหรับการทำธุรกิจในทุกประเภท จึงจำเป็นต้องมีความชัดเจนในความครอบคลุมของข้อตกลงแกตส์ และให้มีการรับรองในการใช้เครือข่ายโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน (basic telecommunication network) เพราะการกีดกันหรือไม่ให้ความสะดวกในการใช้เป็นเครื่องมือกีดกันการค้าบริการแบบหนึ่ง ภาคผนวกในส่วนนี้จึงเป็นการระบุถึงการให้บริการเครือข่ายโทรคมนาคมสาธารณะที่ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

⁸ ส่วนที่ 6 ของแกตส์ (บทบัญญัติสุดท้าย--Final Provision) มีสองมาตรา Article XXVII ระบุว่าข้อตกลงจะไม่รวมถึงการให้บริการที่มาจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก Article XXVIII เป็นการให้คำจำกัดความ

ซึ่งประกอบด้วยเจ็ดส่วน ส่วนหลักเป็นส่วนที่ห้า กล่าวถึงการเข้าถึงและใช้โทรคมนาคมสาธารณะ ประเทศสมาชิกสามารถใช้ทั้งเครือข่ายและบริการที่เป็นสาธารณะ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเงื่อนไขการใช้เครือข่ายต้องมีเหตุมีผล ไม่มีลักษณะของการกีดกัน ไม่ว่าประเทศสมาชิกจะมีการกำหนดสาขาโทรคมนาคมในตารางข้อผูกพันหรือไม่ นอกจากนี้ การปฏิบัติต้องมีความโปร่งใส ในภาคผนวกนี้ยังกล่าวถึงความจำเป็นในการร่วมมือกันทางเทคนิคอีกด้วย

จะเห็นว่าข้อกำหนดจะให้ประโยชน์แก่กิจการที่ใช้เครือข่ายโทรคมนาคม และกิจการโทรคมนาคม ที่มีเปิดตามตารางข้อผูกพัน เป็นการพยายามสร้างความสมดุลระหว่างการไม่กีดกันในการเข้าถึงเครือข่าย และการรักษาระบบให้มีประสิทธิภาพ

● ตารางข้อผูกพัน (*Schedule of commitment*)

ตารางนี้เป็นการระบุถึงข้อผูกพันเกี่ยวกับการเข้าถึงตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ และอาจระบุถึงข้อผูกพันอื่นๆ ข้อผูกพันนี้เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงแกตส์ และมีความภาระตามกฎหมาย การเข้าถึงตลาด (Article XVI) เป็นการระบุข้อห้ามในเชิงปริมาณที่จะบีบหรือจำกัดการดำเนินงานของธุรกิจ ส่วนการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (Article XVII) เป็นการให้ปฏิบัติแก่ธุรกิจต่างชาติเช่นเดียวกับคนในชาติ

ในตารางข้อผูกพันนี้ ประเทศสมาชิกจะระบุว่ามีการกระทำความผิดอะไรบ้างที่จะยอมให้มีการเข้าถึงตลาดและปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ ทั้งนี้อาจจะมีข้อจำกัดต่างๆ ได้ เมื่อมีการระบุไว้แล้วประเทศสมาชิกจะไม่สามารถมีมาตรการอะไรเป็นการจำกัดขัดแย้งกับข้อตกลง ในตารางนี้จะมี horizontal section เป็นการระบุข้อจำกัดของการเข้าถึงตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติที่ครอบคลุมทุกสาขา เป็นการหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนถ้าต้องระบุในทุกสาขา นอกจากนี้ในแต่ละสาขาจะมีการระบุถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาด การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ และข้อผูกพันเพิ่มเติม ทั้งนี้จะบันทึกตามแต่ละรูปแบบของการให้บริการ (mode of supply)⁹ โดยถ้าหากบันทึกว่า “none” แสดงว่าไม่มีข้อจำกัด ถ้าบันทึกว่า “unbound” แสดงว่ายกเว้นการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติในรูปแบบการบริการนั้น การมีข้อจำกัดบางส่วนก็จะระบุในแต่ละการบริการเช่นกัน

เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า สาขาบริการที่มีการระบุในตารางข้อผูกพันเป็นสาขาที่มีการใช้โทรคมนาคมอย่างมาก สาขาที่มีรายการระบุนมากที่สุดคือ การท่องเที่ยว การบริการทางการเงินและการบริการธุรกิจ ตาม

⁹ Mode of supply ระบุในแกตส์แบ่งเป็น 1. cross-border service, 2. consumption abroad, 3. commercial presence, 4. temporary presence of natural person

ด้วย การสื่อสารและโทรคมนาคม ตารางทั้งหมดของประเทศอุตสาหกรรมมีตารางข้อมูลพันธในสาขาบริการ ธุรกิจ การสื่อสาร การก่อสร้างและวิศวกรรม การบริการด้านการจำหน่าย (distribution service) การบริการทางการเงิน การท่องเที่ยว และการขนส่ง สำหรับข้อจำกัดของการเปิดตลาดส่วนใหญ่จะอยู่ในเรื่องของการตั้งหน่วยธุรกิจของต่างประเทศและการเคลื่อนย้ายบุคลากร โดยประเทศกำลังพัฒนามักจะจำกัดด้านการตั้งธุรกิจของต่างชาติ เนื่องจากโอกาสที่ตัวเองจะไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรมมีน้อย ส่วนประเทศพัฒนาแล้วก็อยากจำกัดไม่ให้บุคลากรของประเทศกำลังพัฒนาไปประกอบอาชีพในประเทศตน

มีประเทศทั้งสิ้นประมาณ 60 ประเทศ (หรือ 48 ประเทศ ถ้ารวมสหภาพยุโรปเป็นประเทศเดียว) ที่มีข้อมูลพันธในสาขาโทรคมนาคม

4. ความผูกพันของไทยด้านโทรคมนาคมและการเจรจาเปิดเสรีโทรคมนาคมพื้นฐาน

จากการลงนามในสนธิสัญญา Marrakesh ประเทศไทยได้มีข้อมูลพันธที่จะเปิดตลาดและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (ตารางผนวกที่ 1) โดยสาขาที่มีข้อมูลพันธตามตารางคือ data base access service, online information and/or data processing service, telecommunications equipment sales services, telecommunication consulting services, videotex, teleconference และ domestic leased circuits สาขาเหล่านี้จัดเป็นกิจการสร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่ใช่โทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน

ในการเปิดตลาดก็ยังมีข้อจำกัด โดยข้อจำกัดสำหรับทุกสาขาบริการ (Horizontal commitments) เรายังจำกัดให้บริษัทต่างชาติต้องจดทะเบียนในไทย โดยมีเงินลงทุนจากต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนและจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด ชาวต่างชาติจะเป็นเจ้าของที่ดินไม่ได้ และผู้ที่มาประกอบธุรกิจต้องเป็นระดับฝ่ายจัดการหรือผู้เชี่ยวชาญโดยเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายแรงงาน ส่วนในสาขาโทรคมนาคม มีข้อจำกัดเพิ่มเติมว่าการใช้เครือข่ายต้องเป็นเครือข่ายสาธารณะภายใต้การดูแลขององค์กรของรัฐ การดำเนินกิจการให้บริการโทรคมนาคมเป็นลักษณะ Build-Transfer-Operate--BTO) การถือหุ้นของต่างชาติกำหนดให้ต่ำกว่าข้อจำกัดทั่วไปคือไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินทุนจดทะเบียนและไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด

จากข้อตกลงส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ถ้าจะพิจารณาถึงข้อตกลงแค่นี้แล้ว จะมีผลกระทบต่อภาคโทรคมนาคมของเราน้อย เพราะยังไม่มีมีการผูกพันถึงบริการพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงโทรศัพท์ที่เป็นจุดเน้นของการศึกษานี้ การบริการพื้นฐานมีรัฐวิสาหกิจและบริษัทของไทยเกี่ยวพันอยู่มาก มีผลต่อประชานิยมมาก อุตสาหกรรมที่เปิดในตอนนี้เป็นสาขาที่เราต้องการการลงทุนจากต่างชาติอยู่แล้ว นอกจากนี้ ในสาขาที่เรากำหนด

ในตารางข้อผูกพันยังมีข้อจำกัดในแต่ละสาขา เช่น เรื่องของการถือหุ้นของต่างชาติ การเป็นเจ้าของที่ดิน การเคลื่อนย้ายคนงานต่างชาติ และจากการที่ข้อตกลงไม่รวมถึงการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติของการตั้งสถานประกอบการของต่างชาติในไทย โดยสรุปคือเราเปิดไม่มากและยังมีข้อจำกัดในสาขาที่อยู่ในตารางข้อผูกพัน

เมื่อใกล้สิ้นสุดรอบอุรุกวัย เป็นที่แน่ชัดว่าการเจรจาของโทรคมนาคมจะไม่สำเร็จสมบูรณ์ มติว่าด้วยการเจรจาเรื่องโทรคมนาคมพื้นฐาน (Decision on Negotiation on Basic Telecommunications) ดกลงที่จะมีการเจรจาต่อไป โดยการเจรจาเริ่มเมื่อเดือนพฤษภาคม 2537 และ กำหนดจะสิ้นสุดเดือนเมษายน 2539 การเจรจาเป็นไปโดยสมัครใจ โดยมี 43 ประเทศเข้าร่วม¹⁰ นอกจากนี้ยังมี 29 ประเทศที่เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์¹¹ โดยการเจรจาจะรวมถึงโทรศัพท์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย voice telephony, packet and circuit switch data, mobile telephony, paging service และ satellite services ส่วนการบริการโทรคมนาคมมูลค่าเพิ่มรวมถึง electronic mail, voice mail, on-line information and data retrieval, data processing, and electronic data interchange ซึ่งในกลุ่มหลังยังไม่มีมีการเจรจาเพิ่มเติม ทั้งนี้หลายประเทศได้มีการกำหนดในตารางข้อผูกพันแล้ว

ประเทศไทยเริ่มต้นเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ แต่ต่อมาได้เข้าร่วมเจรจาด้วย ในขั้นสุดท้ายมีประเทศเข้าร่วม 53 ประเทศ ในการเจรจาแต่ละประเทศจะมีการยื่นข้อเสนอว่า จะเปิดตลาดสาขาอะไรบ้าง มีเงื่อนไขอย่างไร รวมทั้งมีการเรียกร้องขอให้ประเทศอื่นเปิดตลาดด้วย นอกจากนี้การเจรจาดังนี้ยังมีการพิจารณาหลักการกำกับดูแล (Regulatory principles) ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่ไม่เป็นการกีดกันการเข้าถึงตลาด เช่น ในเรื่องของการเข้าเชื่อมโยงกับเครือข่าย การมีองค์กรอิสระเป็นผู้กำกับดูแล การห้ามผู้ผลิตรายใหญ่มีพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม บางประเทศคิดว่าการระบุการกำกับดูแลในข้อเสนอไม่มีความจำเป็น เพราะข้อกำหนดเรื่องกฎเกณฑ์ภายในประเทศในความตกลงภาคสนามจะครอบคลุมแล้ว ขณะที่บางประเทศคิดว่าการกำหนดเป็นสิ่งที่ดี เพราะโทรคมนาคมพื้นฐานมีการกำกับดูแลที่แตกต่างจากการบริการประเภทอื่น จึงมีหลายประเทศรวมหลักการการกำกับดูแลเสนอในตารางข้อผูกพันด้วย

¹⁰ Argentina, Australia, Brazil, Canada, Chile, Cuba, Cyprus, Czech Republic, Dominican Republic, Egypt, the European Communities and their Member States (Austria, Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Netherlands, Portugal, Spain, Sweden, United Kingdom), Hongkong, Hungary, Iceland, India, Japan, Korea, Mauritius, Mexico, Morocco, New Zealand, Norway, Singapore, Slovak Republic, Switzerland, Tunisia, Turkey, Venezuela, และ the United States

¹¹ Bulgaria, Brunei, Darussalam, Republic of China, Chinese Taipei, Colombia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Indonesia, Israel, Jamaica, Latvia, Madagascar, Malaysia, Nicaragua, Pakistan, Panama, Peru, Philippines, Poland, Romania, Russian Federation, Slovenia, South Africa, Thailand, Trinidad & Tobago และ Uruguay

ในส่วนประเทศไทย เราเสนอผูกพันเฉพาะ voice telephone service และจำกัดเฉพาะการบริการในท้องถิ่นหรือเฉพาะในเขตที่มีรหัสพื้นที่เดียวกัน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดเพิ่มเติมว่า การให้บริการต้องเป็นแบบ BTO โดยมีทุนจดทะเบียนของต่างชาติไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินทุนจดทะเบียน การใช้เครือข่ายต้องเป็นเครือข่ายสาธารณะขององค์กรรัฐ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามเงื่อนไขการคัดเลือกที่มี ประเทศไทยไม่ได้เสนอกฎเกณฑ์การกำกับดูแลในตารางข้อผูกพัน การเสนอของไทยที่ค่อนข้างจำกัดมาจากข้อกำหนดทางกฎหมายและจากที่เรายังไม่มีแผนการเปิดตลาดโทรคมนาคมที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การเจรจาไม่สามารถบรรลุข้อตกลงได้ตามกำหนด เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกายังไม่พอใจกับข้อเสนอของประเทศอื่น ๆ ซึ่งตลาดของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปเป็นตลาดใหญ่ จำเป็นต้องให้สองฝ่ายนี้ยินยอมจึงจะทำให้การเจรจามีผลต่อการเปิดตลาดโทรคมนาคม องค์การการค้าโลกยังคงกำหนดให้วันที่ 1 มกราคม 2541 เป็นกำหนดการเปิดตลาดโทรคมนาคมเสรี และกำหนดเส้นตายการเจรจารอบใหม่ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2540 ทั้งนี้หนึ่งเดือนก่อนหน้านั้นทุกประเทศจะทบทวนข้อเสนอมติที่ได้ออกในรอบการเจรจาที่ผ่านมา โดยไม่มีการลดการเปิดตลาดไปจากเดิม

5. การคาดหมายผลกระทบแก่ต่อไทย

การจะประมาณการผลกระทบของข้อตกลงพหุภาคีด้านการค้าบริการในเชิงปริมาณทำได้ยากต่างกับเรื่องของการค้าสินค้า เพราะข้อตกลงด้านการค้าสินค้าเป็นการปรับด้านภาษีที่เป็นตัวเลขที่ชัดเจนและสามารถคำนวณได้ว่า หากลดภาษีตามที่กำหนดแล้ว การนำเข้า ส่งออก หรือการผลิต จะเปลี่ยนไปอย่างไรโดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ ส่วนการค้าบริการเป็นการยกเลิกข้อจำกัดในด้านต่างๆ ซึ่งประเมินเป็นตัวเลขไม่ได้ การจะคาดการณ์ผลกระทบในขั้นนี้ จึงเป็นการพิจารณาถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขการทำธุรกิจของอุตสาหกรรม แล้วนำมาพิจารณาพร้อมกับลักษณะโครงสร้างอุตสาหกรรมในปัจจุบันและประสบการณ์จากต่างประเทศ เพื่ออนุมานผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมไทย

5.1 ความสำคัญของการพัฒนาโทรคมนาคม

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า เศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนแปลงจากการผลิตและส่งออกที่มีภาคเกษตรเป็นผู้ นำ มาเป็นภาคอุตสาหกรรมเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ เราเปิดประเทศที่มากขึ้น การส่งออกและการลงทุน จากต่างประเทศ เป็นพลังผลักดันการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจที่สำคัญ ภาคการเงินของเราก็มีความเชื่อมโยงกับต่างประเทศอย่างมาก จึงมีความจำเป็นในการทำธุรกิจทางการเงินผ่านทางเครือข่ายโทรคมนาคม ทั้งหมดนี้แสดงถึงความต้องการเครือข่ายโทรคมนาคมที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพมากกว่าในอดีต การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกประเทศที่สะดวกจะทำให้ต้นทุนธุรกรรมของผู้ประกอบการลดลง เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ ระบบโทรคมนาคมที่ทั่วถึง ยังทำให้การส่งข่าวสารและการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นไปอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นคนในชนบทหรือในเมือง จึงสร้างความเป็นธรรมในการกระจายความเจริญได้อีกด้วย (Sumeth Vongpanitlerd and others, 1992)

จากการศึกษาของธนาคารโลก (World Development Report, 1994 : 14-17) พบว่าเมื่อประเทศมี รายได้ต่ำความต้องการโครงสร้างพื้นฐานจะมีมากในด้านการชลประทาน ถนน แต่เมื่อประเทศมีรายได้สูง ขึ้น ความต้องการโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมและไฟฟ้าจะมีสูงขึ้นด้วย แสดงว่าความยืดหยุ่นต่อ รายได้ประชาชาติของโครงสร้างพื้นฐานสองประเภทหลังมีค่ามากกว่าหนึ่ง ดังนั้น ระบบโทรคมนาคมที่มี ประสิทธิภาพและทั่วถึงจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทย ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและ ต้องแข่งขันสูงในตลาดระหว่างประเทศ

● สถานภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการโทรคมนาคมของไทย

ส่วนนี้เป็นการแสดงการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมของไทย โดยเน้นที่โทรศัพท์ โดยในส่วนแรก เป็นการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และในส่วนต่อมา พิจารณาสถานภาพของประเทศไทย จากการเปรียบเทียบสัดส่วนการมีโทรศัพท์ต่อประชากร เราพบว่าในประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จะมีสัดส่วน ที่สูงกว่าของไทยมาก (รูปที่ 1) โดยในปีพ.ศ. 2537 ส่องกงมีโทรศัพท์ 54.0 เครื่องต่อประชากร 100 คน สัดส่วนนี้เป็น 47.3 เครื่องในสิงคโปร์ และ 39.7 เครื่องในเกาหลีใต้ จากสัดส่วนนี้กล่าวได้ว่าประเทศเหล่านี้ มี universal services กรณีประเทศมาเลเซียมีโทรศัพท์ต่อประชากรสูงกว่าไทยกว่า 3 เท่า คือ 14.7 คู่สาย ต่อประชากร 100 คน ในขณะที่ของไทยเรามี 4.7 คู่สาย

รูปที่ 1 จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร

หมายเหตุ : ในปี 2017 รวมเลขหมายมือถือด้วย ไทย และ ฟิลิปปินส์ที่

ที่มา International Telecommunication Union

การมีอัตราส่วนของโทรศัพท์มือถือ ทำให้ประชาชนต้องรอนานจึงจะได้โทรศัพท์ ถ้าจะพิจารณาระยะเวลาที่ต้องใช้ในการติดตั้งโทรศัพท์ให้แก่ผู้ที่รออยู่ได้ทั้งหมด ประเทศไทยต้องใช้เวลา 4.0 ปี นับจากปี 2537 ซึ่งดีขึ้นกว่าปี 2534 ที่ต้องใช้เวลาถึง 8.6 ปี (รูปที่ 2) เทียบกับประเทศอาเซียน ไทยยังต้องใช้เวลามาก โดยสิงคโปร์จะติดตั้งได้ทันที มาเลเซียและอินโดนีเซียใช้เวลาเพียงไม่ถึงปี ฟิลิปปินส์ใช้เวลา 5.5 ปี ประเทศในแถบเอเชียใช้เวลาเฉลี่ย 1.1 ปี ตัวเลขนี้อาจมีปัญหาในการเปรียบเทียบ เพราะการบันทึกผู้ที่รอติดตั้งในแต่ละประเทศอาจแตกต่างกัน อีกทั้งถ้าไม่มีคู่สาย คนอาจจะไม่ไปยื่นขอโทรศัพท์ก็ได้

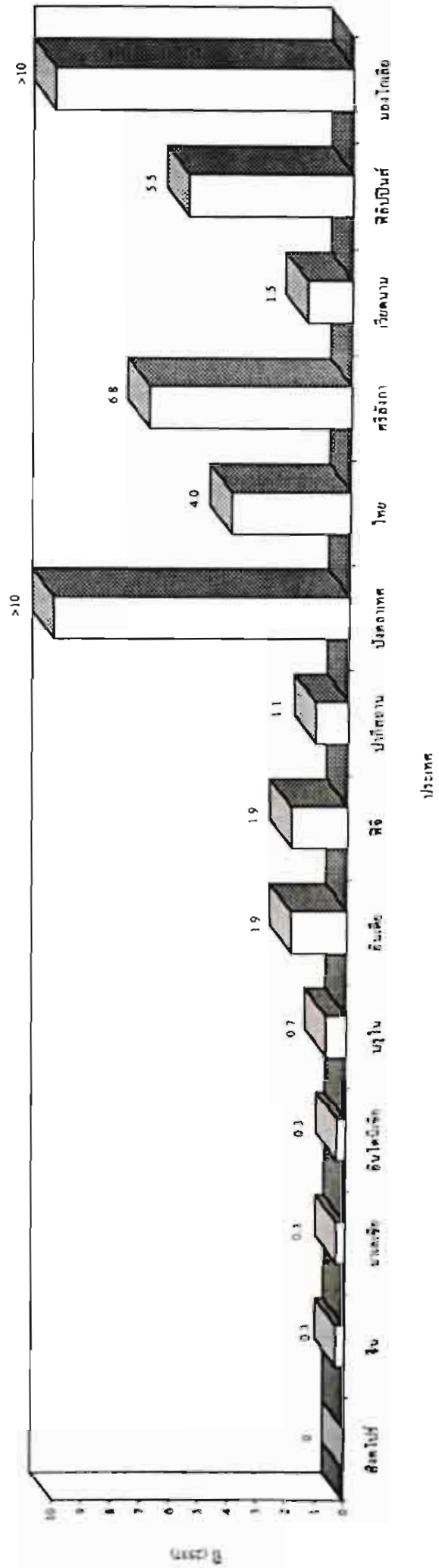
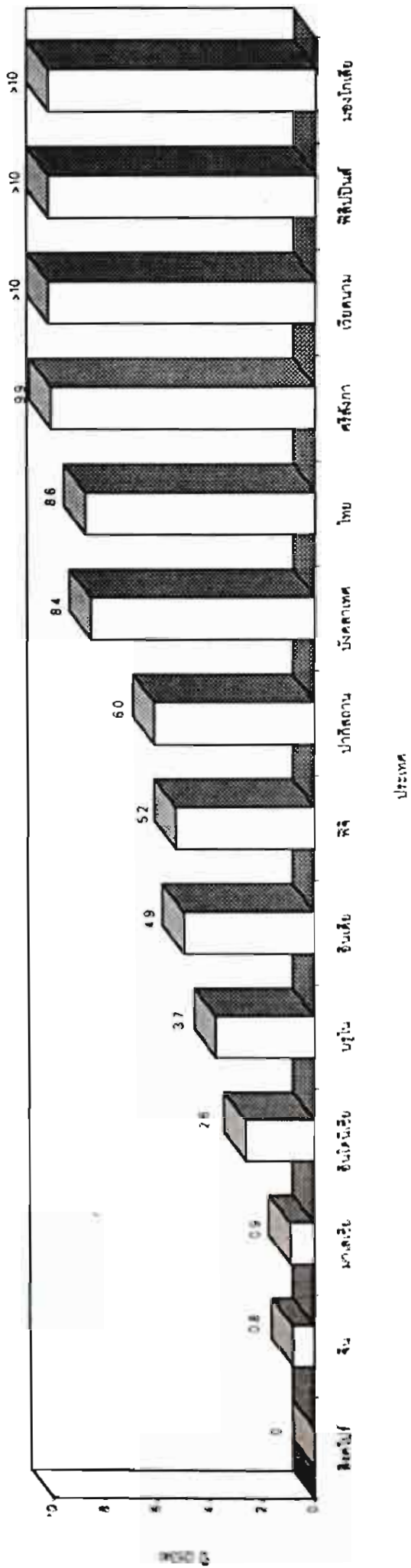
ในด้านของโทรศัพท์เคลื่อนที่ จากความขาดแคลนโทรศัพท์ใช้สาย โทรศัพท์เคลื่อนที่เข้ามาทดแทน ไทยจึงมีสัดส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรไม่ต่างไปจากประเทศอื่นมาก กล่าวคือ ไทยมีสัดส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ 11 เครื่องต่อประชากร 1000 คน ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศมาเลเซียมี 29 เครื่อง หรือแม้แต่ญี่ปุ่นซึ่งมี 35 เครื่อง สำหรับสิงคโปร์และฮ่องกงมีสัดส่วนสูงถึง 84 และ 74 เครื่องต่อประชากร 1000 คน (รูปที่ 3) แต่เมื่อเทียบสัดส่วนจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อโทรศัพท์แบบใช้สาย ไทยจะมีสัดส่วนที่สูงสุดเมื่อเทียบกับประเทศเหล่านี้ คือเรามีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 23.4 ในขณะที่สิงคโปร์ ฮ่องกง และมาเลเซียมีเพียงร้อยละ 17.7 13.7 20.0 (รูปที่ 4)

ในขณะที่หลักฐานแสดงว่า เรายังมีปริมาณโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมไม่ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล แต่ในด้านของเทคโนโลยีชุมสายนั้น เราจะดีกว่าหลายประเทศ เพราะเราเป็นผู้มาที่หลัง จึงสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีที่ล่าสุดได้ โดยมีสัดส่วนเลขหมายที่ใช้ชุมสายระบบดิจิทัลเป็นร้อยละ 83 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และโดยเฉลี่ยของประเทศในแถบเอเชียสัดส่วนนี้จะเป็นร้อยละ 67 (รูปที่ 5)

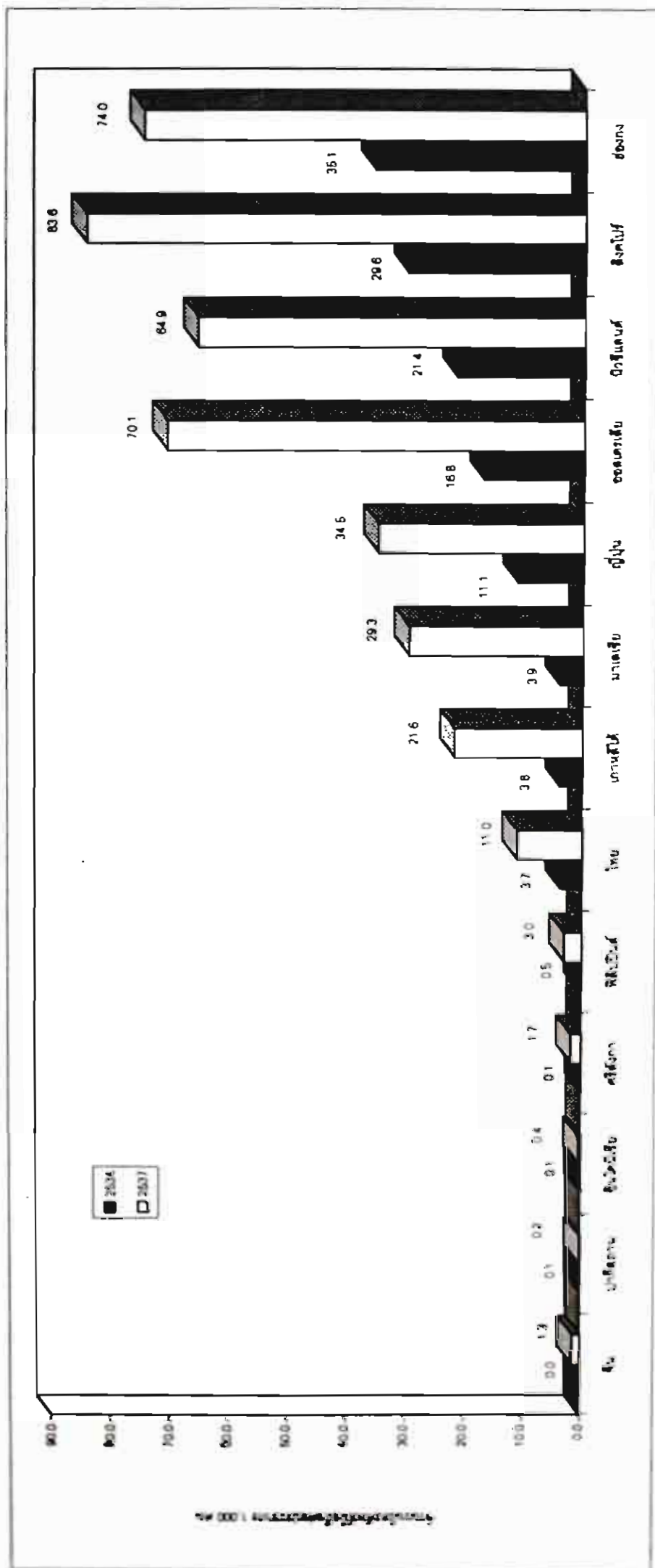
ในขณะที่การเปรียบเทียบกับหลายประเทศ แสดงว่าเรายังมีความขาดแคลนโทรศัพท์ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพฯและต่างจังหวัด แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของความเข้มข้นของการมีโทรศัพท์ในกรุงเทพฯจะสูงกว่าต่างจังหวัดมาก ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ส่วนตัวหรือโทรศัพท์สาธารณะ (รูปที่ 6 และ 7) โดยประชากรกรุงเทพฯ มีคู่สายโทรศัพท์ 27.6 คู่สาย ต่อประชากร 100 คน ในขณะที่ต่างจังหวัดมีสัดส่วนนี้เพียง 2.6 ในปี 2538 จำนวนผู้ที่รอโทรศัพท์ในต่างจังหวัดยังมีอยู่มาก การติดตั้งยังสนองความต้องการไม่ทั่วถึง คือได้เพียงร้อยละ 64 ในขณะที่กรุงเทพฯ สอนองความต้องการได้ร้อยละ 67 (ตารางที่ 1) แม้ว่าการเพิ่มคู่สายมืออย่างรวดเร็วในระยะหลัง แต่กรุงเทพฯ ก็ยังมีจำนวนคู่สายที่เพิ่มสูงกว่าในต่างจังหวัด (ตารางที่ 2)

เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า จำนวนผู้ที่รอคู่สายโทรศัพท์ไม่ได้แสดงถึงอุปสงค์ที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะผู้ที่ต้องการโทรศัพท์ที่คิดว่าไม่มีโอกาสจะได้ในระยะเวลาอันควรก็จะไม่มาติดต่อขอคู่สาย ถึงกระนั้นก็ตามสัดส่วนการตอบสนองต่อความต้องการก็มีค่า

รูปที่ 2 ระยะเวลาที่รอการติดตั้งโทรศัพท์ในปี 2534 และ 2537

รูปที่ 3 จำนวนโทรศัพท์มือถือต่อประชากร

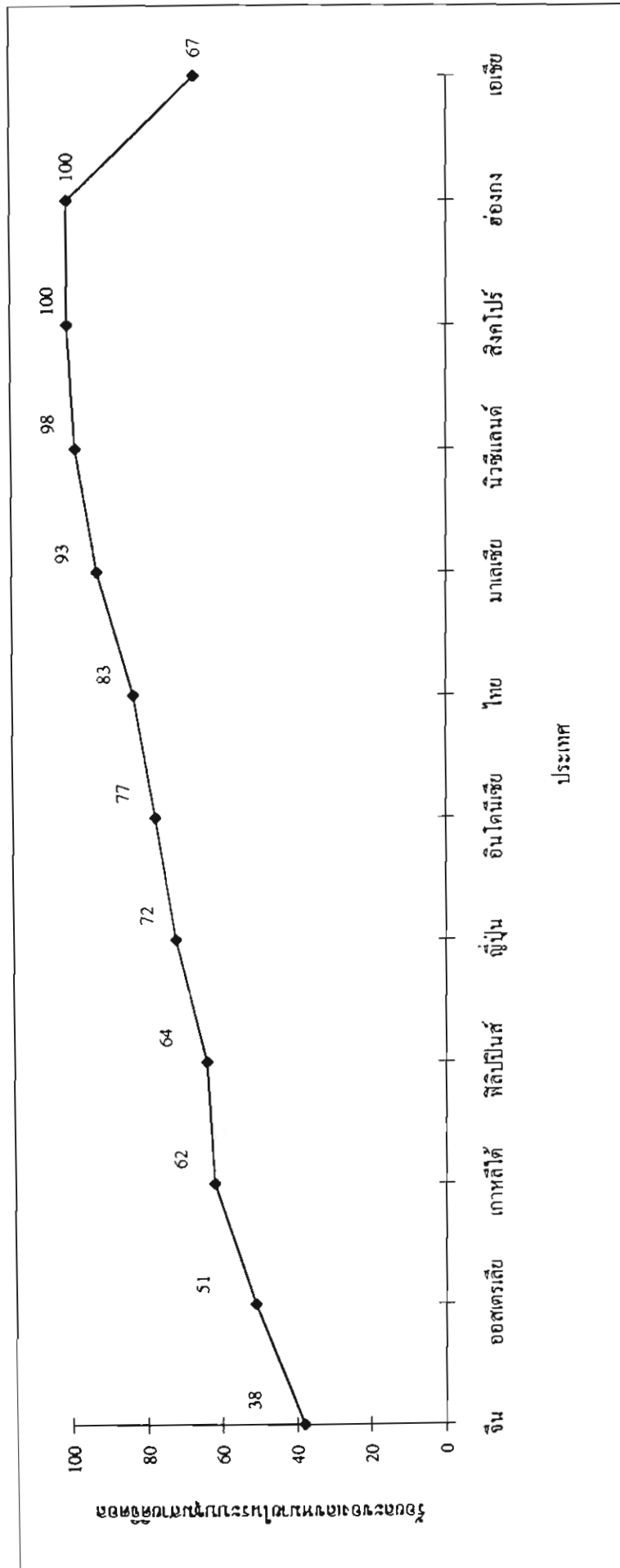
ที่มา: International Telecommunication Union

รูปที่ 4 สัดส่วนจำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อโทรศัพท์พื้นฐาน

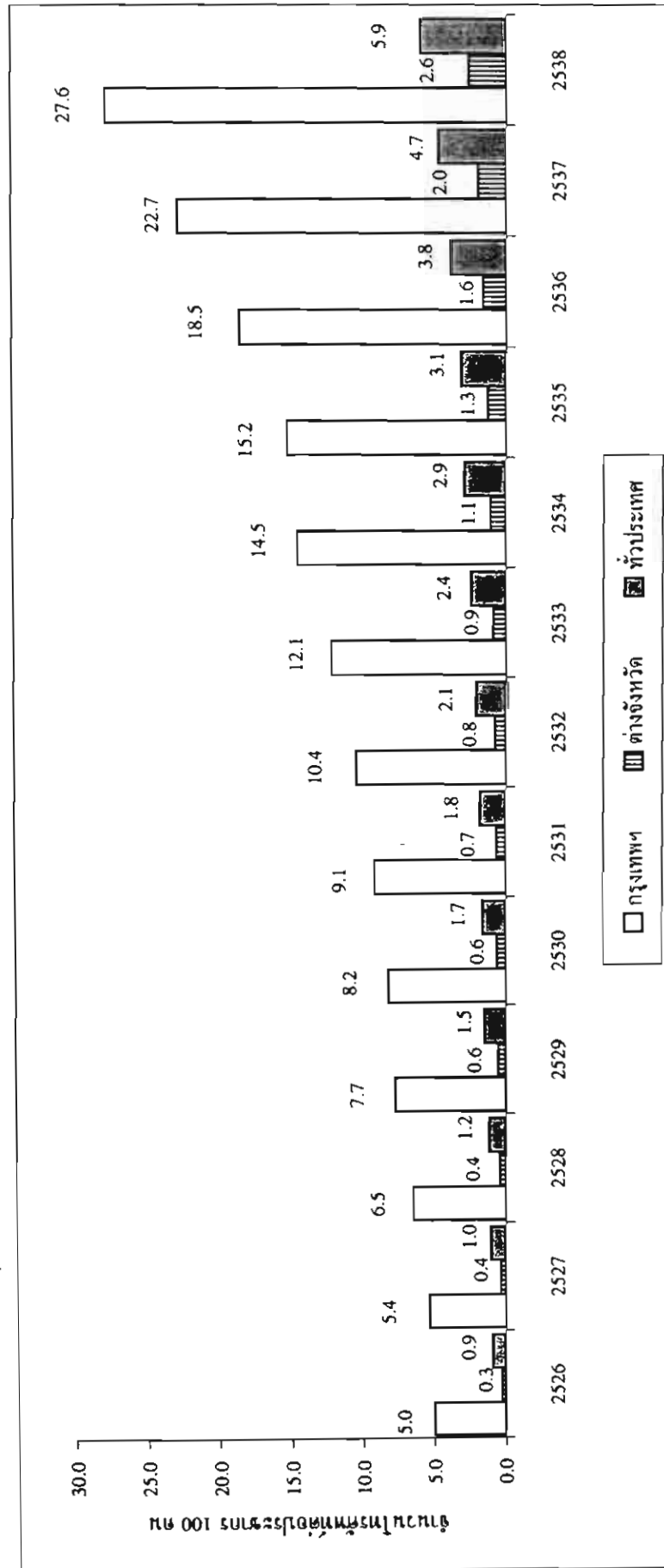
ที่มา : International Telecommunication Union.

รูปที่ 5 เทคโนโลยีเครื่องชุมสายในปี 2537

ที่มา : International Telecommunication Union.

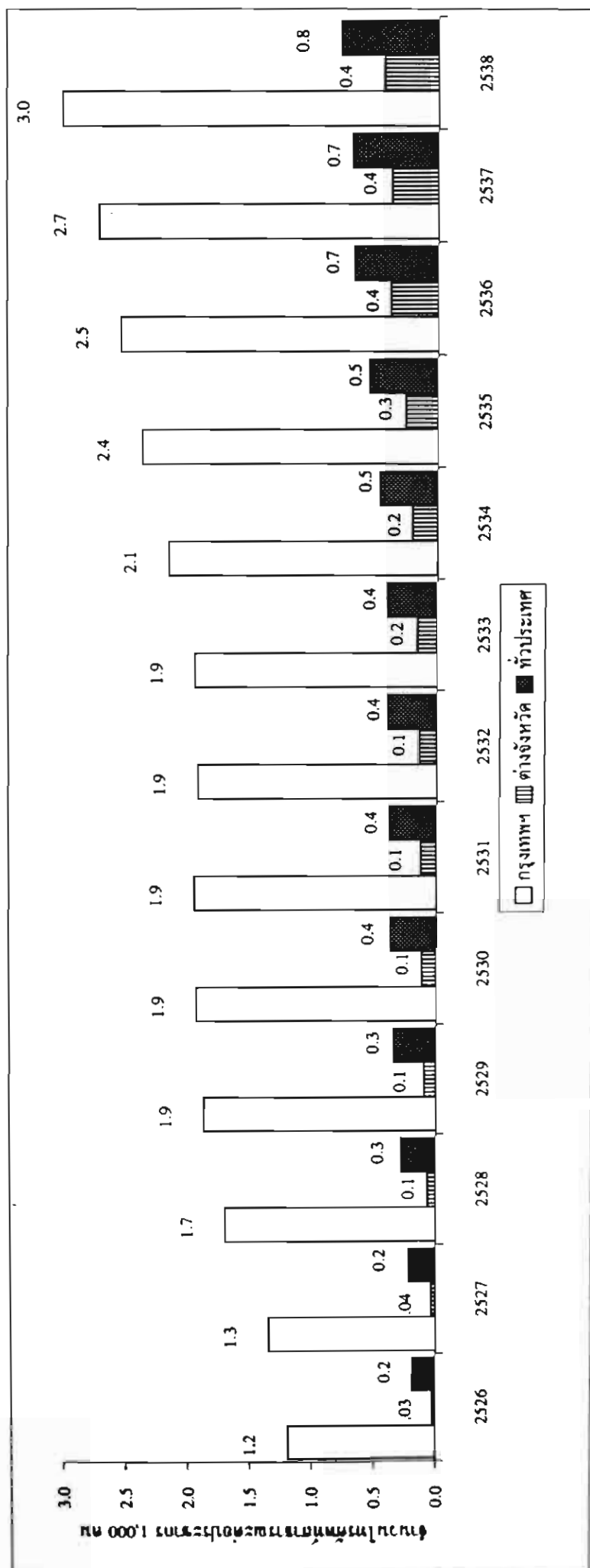
รูปที่ 6 เปรียบเทียบจำนวนโทรศัพท์ ระหว่างกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

หมายเหตุ : ปี 2536-2538 รวมเลขหมายของ ทีโอ และ ทีทีแอนด์ที

ที่มา : รายงานสถิติโทรศัพท์, องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย.

รูปที่ 7 เปรียบเทียบจำนวนโทรศัพท์สาธารณะ ระหว่างกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ที่มา : รายงานสถิติโทรศัพท์, องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย.

ตารางที่ 1 ความต้องการและความสามารถในการให้บริการด้านโทรศัพท์

ปี	กรุงเทพฯ			ต่างจังหวัด		
	ความต้องการ (เลขหมายสะสม)	เลขหมายที่มีผู้เช่า		ความต้องการ (เลขหมายสะสม)	เลขหมายที่มีผู้เช่า	
		(เลขหมายสะสม)	(ร้อยละของความต้องการ)		(เลขหมายสะสม)	(ร้อยละของความต้องการ)
2526	624,226	339,510	54.4	271,586	123,721	45.6
2527	677,085	361,924	53.5	308,143	157,567	51.1
2528	729,903	433,517	59.4	292,868	192,981	65.9
2529	846,398	548,080	64.8	305,741	250,832	82.0
2530	894,667	614,707	68.7	325,374	286,915	88.2
2531	1,032,370	686,151	66.5	376,663	319,721	84.9
2532	1,270,144	792,203	62.4	473,370	365,811	77.3
2533	1,701,003	900,941	53.0	640,147	423,581	66.2
2534	2,072,507	1,044,295	50.4	824,859	508,865	61.7
2535	2,348,601	1,159,227	49.4	1,081,925	630,802	58.3
2536	2,788,860	1,464,590	52.5	1,408,127	810,468	57.6
2537	2,901,023	1,953,520	67.3	1,804,371	1,156,251	64.1

หมายเหตุ : ปี 2536-2537 รวมเลขหมายของ ทีเอ และทีทีแอนด์ที

ที่มา : รายงานสถิติโทรศัพท์, รายงานประจำปี, สถานภาพการให้บริการโทรศัพท์ ขององค์การ โทรศัพท์แห่งประเทศไทย.

รายงานประจำปี 2537 ของ ทีเอ และ ทีทีแอนด์ที

ตารางที่ 2 จำนวนเลขหมายติดตั้งให้กับผู้ใช้บริการ

ปี	จำนวนเลขหมายที่ติดตั้งเพิ่มให้กับผู้ใช้บริการในแต่ละปี	
	กรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด
2527	25,458	34,192
2528	78,176	35,799
2529	122,094	58,214
2530	74,594	37,299
2531	74,507	34,307
2532	116,834	46,991
2533	113,732	58,549
2534	153,891	85,548
2535	156,416	122,326
2536	226,843	180,579
2537	491,317	350,074

หมายเหตุ : ปี 2536-2537 รวมเลขหมายของ ทีเอ และ ทีทีแอนด์ที

ที่มา : รายงานสถิติโทรศัพท์, องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

เราพอจะสรุปได้ว่า ประเทศไทยยังมีความขาดแคลนโทรศัพท์ และความไม่เท่าเทียมกันอยู่มาก แม้ว่าจะชะลอลงลงบ้าง จากการที่เราเริ่มลงทุนอย่างมากในระยะเวลาไม่นานนี้ ทำให้เราเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าประเทศอื่น (ปฏิรูปฯ กองกสิ, 2538)

● การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม

แนวคิดในอดีตถือว่าการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ดังนั้น กฎหมายจึงระบุให้เป็นหน้าที่หลักขององค์การโทรศัพท์ฯ เพื่อให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศ และโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศที่มีชายแดนติดต่อกัน ส่วนการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศที่ไม่มีชายแดนติดต่อกับไทย กรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นผู้อนุมัติการใช้ความถี่คลื่นวิทยุ องค์การรัฐบาลด้านโทรคมนาคมจึงมีสามหน่วยงาน

จากการให้บริการโทรศัพท์ที่ไม่เพียงพอ จึงมีการให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการ เหตุผลของการเข้าร่วมของภาคเอกชน จึงเป็นเพราะรัฐบาลไม่สามารถให้บริการได้ โดยรัฐบาลเปิดให้เอกชนเข้ามาลงทุนในการบริการเสริม (หรืออาจเรียกว่า value-added service) ก่อนบริการพื้นฐาน การเข้าร่วมนี้ รัฐบาลจะเป็นผู้ให้สัมปทานและมีสัญญาแบ่งผลประโยชน์กัน จากสัญญาสัมปทานมีข้อสังเกตคือ มีหลายหน่วยงานให้สัมปทานในเรื่องเดียวกัน (ตารางที่ 3) สัญญามีรายละเอียดและการแบ่งผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน นั่นคือ ขาดกรอบสัญญาที่ชัดเจน

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการเข้าร่วมของเอกชนคือ โดยกฎหมายต้องเป็นแบบ BTO นั่นคือ เมื่อลงทุนแล้วต้องโอนทรัพย์สินให้หน่วยงานรัฐ แล้วจึงดำเนินการให้บริการได้ จากนั้นนำผลประโยชน์มาแบ่งให้กับภาครัฐ ทั้งนี้เพราะ กฎหมายให้รัฐเป็นผู้จัดหาบริการโทรคมนาคมแต่ผู้เดียว สัญญาแบบ BTO จึงมีผลให้ต้นทุนของเอกชนสูงขึ้น เพราะไม่สามารถใช้ทรัพย์สินค้ำประกันการกู้เงิน นอกจากนี้ สัมปทานในปัจจุบันยังให้เฉพาะบริษัทไทยเข้าประมูล ซึ่งขัดกับหลักการการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติของแกลด์ส์

5.2 โครงสร้างอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทย

จากการที่รัฐบาลเริ่มให้เอกชนมีบทบาทในการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม เพื่อให้เห็นภาพของอุตสาหกรรม และเป็นประโยชน์ต่อการคาดการณ์ผลกระทบของแกลด์ส์ ในส่วนนี้จะบรรยายถึงโครงสร้างอุตสาหกรรมโทรคมนาคม โดยแยกเป็นโทรศัพท์แบบใช้สาย โทรศัพท์เคลื่อนที่และวิทยุคิดตามตัว เราตระหนักดีว่าเมื่อพูดถึงอุตสาหกรรมโทรคมนาคมจะสามารถรวมได้ถึงอุตสาหกรรมหลายประเภท

ตารางที่ 3 รายชื่อสัมปทานโครงการโทรคมนาคมในปัจจุบัน

สัมปทาน	บริษัทที่ได้รับสัมปทาน	อายุ (ปี)	เจ้าของ สัมปทาน	ทำ สัญญา	ดำเนินการ
กลุ่มโครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบใช้สาย (Fixed-Line Communication Networks)					
บริการโทรศัพท์พื้นฐาน					
โทรศัพท์ 2 ด้านเลขหมาย, 6 แสนเลขหมาย ^{1/}	บ.เทเลคอมเอเชีย	25	ทศท.	2534	2535
โทรศัพท์ 1 ด้านเลขหมาย, 5 แสนเลขหมาย ^{2/}	บ.ทีทีแอลซีที	25	ทศท.	2535	2537
บริการโทรศัพท์สาธารณะ					
โทรศัพท์สาธารณะแบบใช้บัตร	บ.แอดวานซ์ อินโฟร์เมชัน ซิสเต็ม	10	ทศท.	2533	2534
โทรศัพท์เครดิตการ์ดโฟน	บ.เลนโซโฟนการ์ด	15	กสท.	N.A.	N.A.
การติดตั้งเคเบิลใยแก้ว					
การวางข่ายโทรคมนาคมสำรองระบบ เคเบิลใยแก้วตามรางรถไฟ	บ.คอมลิ่งค์ (ประเทศไทย)	20	ทศท.	2533	2535
โครงการวางข่ายเคเบิลใยแก้วใต้น้ำ	บ.จัสมินซ์บมารีน เทเลคอม มิวนิคะชั่นส์	20	ทศท.	2534	2536
บริการสื่อสารข้อมูลผ่านเลขหมายโทรศัพท์					
ดาต้าเน็ต (Datatnet)	บ.ชินวัตรดาต้าคอม	10	ทศท.	2532	2533
บริการคอมไลน์ (Comline)					
บริการวิดิสาร (Videotex)	บ.ไลนส์เทคโนโลยี (ประเทศไทย)	15	ทศท.	2535	2537
กลุ่มโครงข่ายการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย (Wireless Communication Networks)					
โทรศัพท์เคลื่อนที่					
NMT 900 และ Digital GSM 900	บ.แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส	20	ทศท.	2533	2533, 2537
AMPS 800-B และ PCN 1800	บ.โทเทล แอ็กเซ็ส คอมมูนิเคชั่น	22	กสท.	2533	2534, 2537

หมายเหตุ : "มีการแก้ไขสัญญาเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2538 และ เพื่อให้สัมปทานเพิ่ม 6 แสนเลขหมายแก่บริษัททีโอ โดยมีกำหนดให้การติดตั้งและซ่อมอุปกรณ์ในระบบให้ครบถ้วน 2.6 ด้านเลขหมายภายในวันที่ 30 กันยายน 2539

"มีการแก้ไขสัญญาเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2538 เพื่อให้สัมปทานเพิ่ม 5 แสนเลขหมายแก่บริษัททีทีแอลซีที โดยมีกำหนดให้การติดตั้งและซ่อมอุปกรณ์ในระบบให้ครบถ้วน 1.5 ด้านเลขหมายภายในวันที่ 30 กันยายน 2539 เช่นเดียวกับทีโอ

ตารางที่ 3 รายชื่อสัมปทานโครงการโทรคมนาคมในปัจจุบัน (ต่อ)

สัมปทาน	บริษัทที่ได้รับสัมปทาน	อายุ (ปี)	เจ้าของ สัมปทาน	ทำ สัญญา	ดำเนินการ
วิทยุคิดตามตัว					
โฟนลิงค์	บ.ชินวัตรเทเลจิ้ง	15	ทศท.	2532	2533
เพจโฟน	บ.ฮัทซันเทลคอมมิวนิเคชั่นส์	15	ทศท.	2533	2534
เว็ลด์เพจ	บ.เว็ลด์เพจ	15	ทศท.	2536	2536
แพ็คเกจ ^{3/}	บ.แปซิฟิกเทเลซิสเอ็นจิเนียริง	10	กสท.	2529	2530
	บ.เปอร์คอมเซอร์วิส	15	กสท.	2533	2534
อีซีคอด	บ.เลนโซ่เทเลจิ้ง	15	กสท.	2533	2535
โพสต์เทล	บ.สามารถเทเลจิ้ง	20	กรมไปรษณีย์ฯ	N.A.	2538
โทรศัพท์พกพา					
โฟนห้อยค์	บ.โฟนห้อยค์ (ประเทศไทย)	10	ทศท.	2533	2534
วิทยุสื่อสารเฉพาะกลุ่ม					
เรดิโอโฟน	บ.เรดิโอโฟน	15	ทศท.	2535	2536
เว็ลด์เรดิโอ	บ.โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น	15	กสท.	2535	2536
ดาวเทียมสื่อสาร					
ดาวเทียมสื่อสาร (ไทยคม)	บ.ชินวัตรแซทเทลไลท์	30	กระทรวง คมนาคม	2534	2536
บริการสื่อสารข้อมูลผ่าน	บ.สามารถเทลคอม ^{4/}	15	กรมไปรษณีย์ฯ	2531	2532
ดาวเทียมขนาดเล็ก (VSAT)	บ.คอมพิวเน็ท คอร์ปอเรชั่น	15	กรมไปรษณีย์ฯ	2531	2532
	บ.ไทยสกายคอม	15	กสท.	2535	2536
โครงการรับส่งข้อมูลเพื่อธุรกิจ	บ.อควิเมนต์	15	ทศท.	2534	2534
ผ่านดาวเทียม (ISDN)					
ระบบโทรคมนาคมภายใน	บ.อควิเมนต์	15	ทศท.	2533	2534
ประเทศด้วยดาวเทียม					
(TDMA)					

หมายเหตุ : ^{3/}สัมปทานเป็นของบริษัทเดียวกันคือ บริษัทเปอร์คอมเซอร์วิส แต่แยกให้เห็นสัมปทานที่ได้รับ ผู้ถือหุ้นปัจจุบันของเปอร์คอมคือ บริษัท เทลคอมเวนเจอร์ เนื่องจากบริษัท แอร์เทค ได้ขายกิจการให้

^{4/}มีการแก้ไขสัมปทานจาก BOT เป็น BTO และเปลี่ยนระยะเวลาสัมปทานเป็น 22 ปี (1 มิ.ย. 38- 31 พ.ค. 60) รวมทั้งสามารถให้บริการสื่อสารได้ทั้งข้อมูล ภาพและเสียงผ่านดาวเทียมภายในประเทศ จากเดิมให้บริการสื่อสารได้เพียงข้อมูล

ที่มา : บริษัท ธาราพัฒน์ บิสซิเนส อินฟอร์เมชั่น จำกัด

ไม่ว่าจะเป็นโทรคมนาคมแบบใช้สาย และไร้สาย รวมถึงวิธีการสื่อสารโดยใช้เสียง ภาพ การถ่ายทอดข้อมูล แต่การเลือกสามอุตสาหกรรมมากล่าวถึงในส่วนนี้ เนื่องจากว่าเป็นการบริการพื้นฐานที่สำคัญ และมีการดำเนินการโดยภาคเอกชนหลายราย ดำเนินกิจการมานานกว่ากิจการโทรคมนาคมอื่น และที่สำคัญคือสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาที่จะวิเคราะห์ต่อไปได้ว่า ถ้ามีการแข่งขันจากต่างชาติแล้วธุรกิจไทยจะมีผลกระทบอย่างไร

5.2.1 โทรศัพท์ใช้สาย

คงได้กล่าวจากการวิเคราะห์ข้างต้นแล้วว่า รัฐบาลไทยได้ให้เอกชนเข้าร่วมในการจัดตั้งโทรศัพท์ เนื่องจากมีความขาดแคลนเป็นอย่างมาก โดยการให้สัมปทาน¹² ในลักษณะของ Build-Transfer-Operate (BTO) เนื่องจากมีข้อจำกัดทางกฎหมายที่จะให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยบริษัทที่ได้รับสัมปทานคือ บริษัท เทเลคอมเอเชียฯ หรือทีเอ และ บริษัท ไทยเทเลโฟนเอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น หรือทีทีเอนด์ที (ตารางที่ 4) โดยทีเอจัดตั้งโทรศัพท์สองล้านเลขหมายในกรุงเทพฯ และทีทีเอนด์ทีจัดตั้งหนึ่งล้านเลขหมายในต่างจังหวัด ต่อมาจำนวนหมายเลขที่จัดตั้งมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากองค์การโทรศัพท์ฯ ต้องการเพิ่มเลขหมายอีก 1.8 ล้านเลขหมาย จึงเจรจาคัดรองให้ทีเอและทีทีเอนด์ทีทำการขยายเลขหมายเพิ่ม โดยทีเอจัดตั้งเพิ่ม 6 แสนเลขหมาย และทีทีเอนด์ทีจัดตั้งเพิ่ม 5 แสนเลขหมาย ส่วนที่เหลืออีกจำนวนหนึ่งองค์การโทรศัพท์ฯ จะเป็นผู้จัดตั้ง ความจำเป็นที่ต้องเจรจากับบริษัททั้งสอง เป็นเพราะมีสัญญาให้การคุ้มครองบริษัทว่าจะไม่อนุญาตให้เอกชนรายอื่น หรือแม้แต่องค์การโทรศัพท์ฯเอง เข้ามาขยายเลขหมายแข่งกับบริษัท และมีข้อสังเกตด้วยว่า ถ้าเราเปิดสาขาใดตามเกณฑ์แล้ว การผูกขาดต้องมีการแก้ไขก่อนที่จะเปิด เพราะเป็นการจำกัดการเข้าสู่ตลาด นอกจากเราจะมีเงื่อนไขดังเป็นข้อยกเว้น

- โครงสร้างบริษัท เทเลคอมเอเชียคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ ทีเอ

บริษัท เทเลคอมเอเชียฯ จัดตั้งเป็นบริษัทเมื่อปี 2533 โดยผู้ก่อตั้งคือกลุ่มบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ หรือซีพี ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทใหญ่ของไทยที่มีกิจการเริ่มต้นจากอุตสาหกรรมการเกษตร และต่อมาขยายการลงทุนทั้งในรูปของการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม้ว่าบริษัท

¹² มีผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า คำว่า สัมปทาน ที่ถูกตามกฎหมายควรใช้ คำว่า ครอบครองกรรมสิทธิ์ เพราะองค์การโทรศัพท์ต้องเป็นผู้บริการ ไม่มีอำนาจให้สัมปทาน

ตารางที่ 4 โทรศัพท์พื้นฐาน

ผู้ประกอบการ	บริษัท เทเลคอมเอเชียฯ	บริษัท ทีทีแอนด์ที
ตั้งบริษัท	พฤศจิกายน 2533	มิถุนายน 2535
ผู้ถือหุ้นใหญ่ (ณ วันที่ 3 เมษายน 2539)	กลุ่มบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ 37.34% Nynex Network Systems (Thailand) 13.5%	จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล 18.00% ล็อกซเลย์ 17.80% Nippon Telegraph and Telephone (NTT) 18.00% อิตาเลียนไทย ดีเวลอปเมนต์ 14.40%
ทุนจดทะเบียน	22,500 ล้านบาท	5,200 ล้านบาท
ผู้ให้สัมปทาน	ทศท.	ทศท.
ธุรกิจ	ติดตั้งโทรศัพท์ 2 ล้านเลขหมาย และ 6 แสนเลขหมายในเขตกรุงเทพและปริมณฑล	ติดตั้งโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมาย และ 5 แสนเลขหมายในต่างจังหวัด
ส่วนแบ่งรายได้ให้รัฐ	16% (2 ล้านเลขหมาย) 21% (6 แสนเลขหมาย)	43.1% (1 ล้านเลขหมาย) 44.5% (5 แสนเลขหมาย)
อายุสัมปทาน	25 ปี (29 ตุลาคม 2535-29 ตุลาคม 2560)	25 ปี (25 ตุลาคม 2536-25 ตุลาคม 2561)
เงินลงทุน	61,957 ล้านบาท	32,376 ล้านบาท
Suppliers	Siemens, AT&T, NEC, Tomen "Fujitsu", Sinobrit	Alcatel, Ericsson, Sumitomo, Siam Teltech
Strategic Alliance	NYNEX	NTT
จำนวนพนักงาน	2,664 คน	2,445 คน
เลขหมายติดตั้ง	1,556,000 (2538)	947,328 (2538)
เลขหมายที่มีผู้ใช้บริการ	804,000 (2538)	490,904 (2538)

ที่มา: รายงานประจำปี 2538 ของ ทีเอ และ ทีทีแอนด์ที

จะไม่มีประสบการณ์ด้านโทรศัพท์มาก่อน แต่ก็ประสบจนได้รับสัมปทานติดตั้งโทรศัพท์ในกรุงเทพฯ เป็นจำนวน 2 ล้านเลขหมาย¹³ ในปี 2534 และ 5 แสนเลขหมายในปี 2538 ปัจจุบันบริษัทฯ มีทุนจดทะเบียนถึง 22,500 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าตลาดรวมสูงติดอันดับ 1 ใน 5 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริษัทฯ นอกจากจะเป็นผู้ดำเนินโครงการขยายโทรศัพท์พื้นฐานในกรุงเทพฯ แล้ว ยังเป็นผู้นำเข้าและส่งออกอุปกรณ์โทรคมนาคมอีกด้วย

บริษัทฯ ไม่มีธุรกิจในด้านโทรคมนาคมมาก่อน แต่มีความสามารถด้านการจัดการและเงินทุน จึงมีกลยุทธ์ให้บริษัทต่างชาติที่มีประสบการณ์เป็นผู้ช่วยดำเนินการด้านเทคนิค โดยในระยะแรกมีบริษัท British Telecom เป็นที่ปรึกษาด้านการวางระบบเครือข่าย วางระบบงานและกำหนดคุณสมบัติของอุปกรณ์ที่ใช้ แต่ British Telecom ไม่ได้ร่วมลงทุนในที่เื่อ บริษัทต่างชาติที่ร่วมลงทุนในที่เื่อ คือ NYNEX Network System (Thailand) Company ซึ่งเป็นบริษัทอเมริกาที่มีประสบการณ์ทางโทรคมนาคมมานาน โดย NYNEX ถือหุ้นอยู่ร้อยละ 13.5 และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางเทคนิค รวมทั้งอบรมพนักงานของบริษัท จัดตั้งห้องทดลองของบริษัท นอกจากนี้ยังส่งผู้บริหารเข้าร่วมทีมอีกด้วย

ในด้านสัมปทานและการลงทุนของบริษัทฯ สัมปทานของบริษัทฯ มีระยะเวลา 25 ปี โดยบริษัทฯ ต้องติดตั้งให้แล้วเสร็จทั้ง 2.6 ล้านเลขหมายภายในเดือนกันยายน 2539 ในช่วงเวลาการติดตั้งนั้นบริษัทจะได้รับการคุ้มครอง โดยองค์การโทรศัพท์ฯ จะไม่สามารถติดตั้งขยายเครือข่ายโทรศัพท์ได้ ตามสัญญาแล้วบริษัทจะเป็นผู้ลงทุนทำการวางเครือข่ายและติดตั้งโทรศัพท์ โดยต้องโอนกรรมสิทธิ์ในอุปกรณ์ ที่ดิน และอาคารให้กับองค์การโทรศัพท์ฯ ทันทีที่การติดตั้งแล้วเสร็จ เพราะตามกฎหมายแล้วองค์การโทรศัพท์ฯ ต้องเป็นผู้ดำเนินการเพียงผู้เดียว สำหรับรายได้จากการให้บริการ บริษัทจะแบ่งรายได้ให้แก่องค์การโทรศัพท์ฯ ในอัตราร้อยละ 16 และ 21 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายในกรณี 2 ล้านเลขหมายและ 6 แสนเลขหมาย ตามลำดับ

ในระยะแรก บริษัทประมาณการว่า โครงการ 2 ล้านเลขหมายจะใช้เงินลงทุนทั้งสิ้น 61,957 ล้านบาทในระยะการลงทุน 5 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นค่าอุปกรณ์และการวางข่ายสาย

ปัจจุบันบริษัทฯ ได้ติดตั้งและส่งมอบเลขหมายทั้ง 2.6 ล้านเลขหมายเรียบร้อยแล้ว จากการดำเนินงานของทีเื่อ พบว่าการติดตั้งเร็วกว่าที่วางแผนไว้ และการได้โทรศัพท์ของประชาชนก็เร็วกว่าเดิม เพราะบริษัทฯ ดำเนินการเองผ่านทางร้านค้าของบริษัทในเครือ (Convenient store--Seven-Eleven) ที่มีอยู่เป็น

¹³ เดิมบริษัทได้รับสัมปทานทั่วประเทศตามสี่เลขหมาย แต่รัฐบาลอาณันท์ ปันยารชุน แก่ไขสัญญา ด้วยการยกเลิกติดตั้งโทรศัพท์ออกเป็นสองล้านเลขหมายในกรุงเทพฯ และหนึ่งล้านเลขหมายในต่างจังหวัด เพื่อป้องกันการผูกขาด และเพื่อเร่งให้มีการติดตั้ง

จำนวนมาก ทำให้รวดเร็วกว่าเดิมที่ให้ทางองค์การโทรศัพท์เป็นผู้ดำเนินการโดยที่ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากร การที่บริษัทติดตั้งได้เร็วกว่าแผน จะเป็นผลดีแก่ทางบริษัทฯ เพราะทำให้มีรายได้เร็วขึ้น เมื่อประชาชนใช้โทรศัพท์ที่ทางบริษัทติดตั้ง

นอกจากบริษัท NYNEX แล้ว ยังมีหลายบริษัทที่เป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคของบริษัทฯ เช่น บีทีเทเลคอมซัลท์, เดเทคอน คอยท์ เทเลโอส คอนซัลท์ จี เอ็ม บี เอช หรือ เดเทคอน, บริษัท NNSC, บริษัท เบลล์ แคนาดา อินเตอร์เนชั่นแนล, บริษัท Salomon Brothers and Bear Stern International Limited

ระบบเทคโนโลยีที่ทางบริษัทฯ ใช้เป็นระบบที่ทันสมัย โดยใช้ระบบชุมสายแบบ Digital หรือ Stored Program Control (SPC) ซึ่งจะใช้กับระบบ ISDN ได้

บริษัทผู้จัดหาอุปกรณ์ให้กับทีโอ ก็มีหลายบริษัทเช่นกัน เช่นในการติดตั้ง 2 ล้านเลขหมายจะมีบริษัท Siemens ประเทศเยอรมนี เป็นผู้จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ชุมสาย 1 ล้านเลขหมายในเขตพระโขนง และบางนาหรือบริเวณตะวันออก บริษัท AT&T บริษัทจากประเทศอเมริกาเป็นผู้จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ 500,000 เลขหมายทางตะวันตกของกรุงเทพฯ และบริษัท เอ็นไอซี ของญี่ปุ่นเป็นผู้ติดตั้ง 500,000 เลขหมายทางตอนเหนือ

สำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ระบบเครือข่ายดำเนินการโดยบริษัท Sinobrit Telecom ในส่วนของการจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ Core Fiber Optic Network เป็นความรับผิดชอบของบริษัท Tomen (Toyo Menka) ภายใต้อี่ห้อ Fujitsu งานด้านการวางข่ายสายคอนนอก มีหลายบริษัทเป็นผู้รับเหมาคือ Thai Comsys and Jackson บริษัท Furakawa Electric บริษัท Mitsiam International บริษัท Kyowa Exeo Corporation บริษัท Hitachi Joint Venture และบริษัท SR International Communications

บริษัทมีความพยายามจะรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยจัดให้มีการทำงานร่วมกับบริษัทที่ปรึกษาต่างประเทศ และมีห้องทดลองเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในลักษณะของการประยุกต์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์และบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับท้องถิ่นมากขึ้น บริษัทมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้นกว่า 2,000 คน ในจำนวนนี้มีวิศวกร นักวิเคราะห์ระบบ และช่างเทคนิครวมกันกว่าครึ่ง ซึ่งสูงเมื่อเทียบกับบริษัททั่วไปของไทย อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีทางด้านโทรคมนาคมในแง่พื้นฐานคงต้องพัฒนาโดยบริษัทใหญ่ในระดับนานาชาติ

- โครงสร้างบริษัท ไทยเทเลโฟนเอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ ทีทีเอนด์ที

บริษัท ทีทีเอนด์ที ตั้งขึ้นเมื่อปี 2535 และชนะการประมูลได้สัมปทานติดตั้งโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมายและ 5 แสนเลขหมายในต่างจังหวัดเมื่อปี 2535 และ 2538 ตามลำดับ ปัจจุบันบริษัทมีเงินทุนจดทะเบียน

ทะเบียน 5,200 ล้านบาท โดยผู้ถือหุ้นใหญ่มี บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 18.0 บริษัท ล็อกเล็ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 17.8 บริษัท Nippon Telegraph and Telephone Corp. (NTT) ร้อยละ 18.0 บริษัทอิตัลไทย คีเวลีออปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 14.4

บริษัทเป็นบริษัทในเครือของกลุ่มจัสมินที่มีประสบการณ์ในด้านโทรคมนาคมมาก่อน โดยผู้นำเป็นผู้ที่เคยทำงานในองค์กรโทรศัพท์ฯ และมีการทำธุรกิจด้านการวางระบบ จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ให้กับองค์กรโทรศัพท์ฯ และตามเงื่อนไขของสัมปทานที่ให้หาผู้ร่วมลงทุนต่างชาติ (strategic alliance) ที่มีประสบการณ์ระดับนานาชาติด้านโทรศัพท์ บริษัทจึงทำธุรกิจโดยร่วมทุนกับ NTT ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและการจัดการ

บริษัทได้รับสัมปทานให้ติดตั้งโทรศัพท์ 1.5 ล้านเลขหมายใน 69 จังหวัดนอกเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล โดยลักษณะของสัญญาเป็นแบบ BTO เช่นเดียวกับกรณีของทีเอ โดยมีกำหนดติดตั้งให้แล้วเสร็จในเดือนกันยายน 2539 เช่นกัน สัมปทานมีอายุ 25 ปี นับจากวันที่ 25 ตุลาคม 2536 ซึ่งเป็นวันแรกที่บริษัทส่งมอบอุปกรณ์ชุดแรกให้กับองค์กรโทรศัพท์ฯ โดยในระยะ 5 ปีแรกบริษัทจะได้รับการคุ้มครองโดยองค์กรโทรศัพท์ฯจะไม่ดำเนินการหรือปล่อยให้ใครมาดำเนินการแข่งกับบริษัท (ลักษณะเดียวกับกรณีของทีเอ) สำหรับโครงการ 1 ล้านเลขหมาย บริษัทประมาณการลงทุนไว้ที่ 32,376 ล้านบาท

สำหรับการแบ่งผลประโยชน์ บริษัทจะแบ่งรายได้เป็นสัดส่วนร้อยละ 43.1 และ 44.5 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายตลอดอายุสัมปทานให้กับองค์กรโทรศัพท์ฯในโครงการ 1 ล้านเลขหมายและ 5 แสนเลขหมาย ตามลำดับ สัดส่วนนี้จะสูงกว่ากรณีของทีเอ เนื่องจากรายได้ของโทรศัพท์ในต่างจังหวัดสูงกว่าในกรุงเทพฯ เพราะเป็นการโทรศัพท์ทางไกลเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ จากประมาณการรายได้โดยองค์กรโทรศัพท์ฯ พบว่า รายได้เฉลี่ยของโทรศัพท์ในกรุงเทพฯและปริมณฑลเป็น 8,000 บาทต่อคู่สายต่อปี ในขณะที่ในต่างจังหวัดเป็นประมาณ 15,000 บาทต่อคู่สายต่อปี ดังนั้น เมื่อแบ่งรายได้ให้กับองค์กรโทรศัพท์ฯ แล้ว ทีทีแอนด์ทียังมีรายได้สูงกว่าทีเอ นอกจากนี้ในกรณีที่บริษัทมีกำไรส่วนเกินก็ต้องแบ่งให้กับองค์กรโทรศัพท์ฯเพิ่มอีกตามข้อสัญญา

บริษัทที่เป็นผู้จำหน่ายและติดตั้งอุปกรณ์ของบริษัททีทีแอนด์ทีในโครงการ 1 ล้านเลขหมายมีหลายบริษัท เช่น อิริคสัน คอมมิวนิเคชั่น (ประเทศไทย) เป็นผู้จัดหาอุปกรณ์และติดตั้งชุมสาย 500,000 เลขหมาย อัลคาเทล ซีไอที จากประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ชุมสาย 250,000 เลขหมาย รวมทั้งจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์สื่อสัญญาณ เช่นเดียวกับบริษัท ซุมิโตโม คอร์ปอเรชั่น

สำหรับการจัดหาอุปกรณ์ ออกแบบ และก่อสร้างข่ายสายคอนน็อก มีการรับช่วงการผลิตให้หลายบริษัท เช่น บริษัท อิตาเลียนไทยคิเวลีออปเม้นท์คอร์ปอเรชั่น บริษัท สากลแอนด์ซาสเทลเลอร์เทเลคอม บริษัท ไทยสุมิเคเนเอ็นจิเนียริงแอนด์คอนสตรัคชั่น บริษัท อิริคสันไทยเน็ทเวิร์ค บริษัท ไทยเคียววาเอ็น